G.I. TOHĂNEANU, COMENTATOR AL OPEREI LUI MIHAIL SADOVEANU

DUMITRU VLĂDUȚ
Universitatea „Tibiscus”, Timişoara

Cuvinte-cheie: *cercetare, perspectivă stilistică, sadoveniană, predilecție, lexicologie, arhaisme, sinonime, locuri eminesciene, arta culinară*

Mihail Sadoveanu este unul din scriitorii predilecți ai analizelor stilistice inimitabile ale lui G.I. Tohăneanu. Începutul acestora referitoare la autorul *Fraților Jderi* are loc îndată după stabilirea stilisticianului în toamna anului 1956 la Timişoara. Colaborările statornice ale profesorului la revista scriitorilor de aici, „Scrisul bănățean”, devenită apoi „Orizont”, se deschid chiar printr-un studiu de stilistică publicat în trei numere ale acesteia, consacrat lui Mihail Sadoveanu. În numărul 4 din 1957 apărea prima parte a studiului cu titlul *Probleme de stil în romanul* ***Nicoară Potcoavă***. I. *Situarea în timp*, iar în numerele 5 şi 6 era vorba de stilistica frazei în acest roman. Până în 1980 G.I. Tohăneanu va mai publica şi alte studii de stilistică sadoveniană, precum: *Onomatopeele în proza lui Mihail Sadoveanu* („Scrisul bănățean”, 1962, nr.12, p.68-74), *Clauzula în proza lui Sadoveanu* („Limba română”, 1965, nr.1, p.143-158), *Ritm şi adecvare în proza lui Sadoveanu* („Viața românească”, 1971, nr.2, p.117-119), *Locuri eminesciene la Sadoveanu* („Limba română”, 1975, nr.5, p.511-514), *Expresia sadoveniană în* ***Povestiri de război*** (în vol. *Studii de limbă, literatură şi folclor*, IV, Reşița, 1978, p.73-90), *Sinonimia fonetică la Sadoveanu* (în vol. *Studii de stilistică, poetică, semiotică*, Cluj-Napoca, 1980, p.42-49) ş.a. În acei ani a avut săptămânal chiar o rubrică de stilistică în revista „Orizont”, numită *Sadoveniana*.

BDD-A23945 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:25 UTC)

În 1979 îi apărea la Editura Facla din Timişoara cartea cu titlul *Arta evocării la Sadoveanu* care includea şi unele din studiile amintite, bunăoară *Expresia sadoveniană în* ***Povestiri de război***, care era chiar primul ei capitol. Această carte se aşeza în seria apariţiilor care făceau din Sadoveanu scriitorul cel mai studiat între 1970 şi 1980, nu numai cantitativ. În aceşti ani apăreau peste 10 cărţi de interpretări originale despre autorul *Baltagului*: Eugen Luca, *Sadoveanu sau Elogiul raţiunii* (1972), Nicolae Manolescu, *Sadoveanu sau Utopia cărţii* (1976), Pompiliu Marcea, *Lumea operei lui Sadoveanu* (1976), Zaharia Sângeorzan, *Mihail Sadoveanu. Teme fundamentale* (1976), Fănuş Băileşteanu, *Introducere în opera lui Mihail Sadoveanu* (1977), Pompiliu Marcea, *Umanitatea sadoveniană de la A la Z* (1977), Constantin Mitru, *Sadoveanu despre Sadoveanu* (1977), Virginia Muşat, *Mihail Sadoveanu, povestitor şi corespondent de război* (1978), Alexandru Paleologu, *Treptele lumii sau Calea către sine a lui Mihail Sadoveanu* (1978), Mircea Tomuş, *Universul artistic şi concepţia fundamentală a operei* (1980), Rodica Şuiu, *Mihail Sadoveanu şi toposul dacic* (1980), Doina Iliasă-Frigură, *Stilistica sinonimelor în opera lui Mihail Sadoveanu* (1980). Şi între anul 1980 şi 1990 Sadoveanu continua să fie un scriitor foarte studiat, numai în 1981 apărând două cărţi despre el: Const. Ciopraga, *Mihail Sadoveanu. Fascinaţia tiparelor originare* şi Ion Vlad, *Cărţile lui Mihail Sadoveanu*[1].

Aproape singulară era perspectiva abordării operei sadoveniene de către G.I. Tohăneanu, căci, în afară de cartea amintită semnată de Doina Iliasă-Frigură, niciuna nu era efectuată cu metodele stilisticii. Chiar şi studiile de mai mică întindere şi rezistente în timp apărute până atunci erau puţine, fiind semnate îndeosebi de: Tudor Vianu, Ion Coteanu, Iorgu Iordan şi Gavril Istrate.

Cartea lui G.I. Tohăneanu scrisă în 1979 era şi prima din unghi stilistic, lămurind multe lucruri legate de arta scriitorului. Sadoveanu apărea ca un scriitor exemplar „prin desăvârşirea şi strălucirea

[1] Cf. în legătură cu bogata exegeză sadoveniană din anii '70 şi '80 ai secolului trecut şi Ion Simuţ, *Vămile posterităţii. Secvenţe de istorie literară*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2012, p. 24-25.

BDD-A23945 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:25 UTC)

expresiei" (A.E.S., 6), el reprezentând, cum se putea afla din *Cuvântul înainte*, „însăşi conştiinţa de sine a poporului român în ceea ce priveşte puterile creatoare la nivelul artei cuvântului" (p.6). Tot în *Cuvânt înainte* se puteau afla şi câteva repere teoretice privind noţiunea de *evocare*. Termenul ar avea, cum eram preveniţi, „un sens mult mai cuprinzător şi mai apropiat de etimologie decât acela care i se atribuie în mod obişnuit" (A.E.S., 5), înţelegând prin aceasta „stârnirea la viaţă artistică a realităţii, în toate sectoarele ei, verticale şi orizontale" (A.E.S., 5). Obiectul de studiu îl constituiau nu numai romanele şi povestirile istorice, se mai preciza aici, cu toate că ele au furnizat cea mai mare parte a materialului demonstrativ.

Într-o primă secţiune, *Expresia sadoveniană în* ***Povestiri de război***, erau identificate la nivelul semnificantului cuvinte recurente, fonetisme şi ziceri populare, elemente argotice, interjecţii, onomatopee, elemente fono-stilistice, precum şi figuri semantice, şi anume comparaţii şi metafore. Sadoveanu s-ar dovedi un scriitor oral, de un realism impregnat de o intensă poezie provenit din recurgerea la comparaţii, metafore şi clauzule. Elementele stilistice examinate nu apăreau ca un inventar arid de fapte pentru că autorul căuta justificarea expresivă a acestora. O cercetare stilistică serioasă se justifică de altfel, la nivel general vorbind, în măsura în care depăşeşte simpla catalogare de cazuri patologice formal şi explică funcţia estetică a abaterilor lingvistice. Legătura strânsă semnificat-semnificant era relevată în permanenţă de autor.

Cu următoarele trei capitole ale cărţii autorul intra în studiul stilisticii lexicale sadoveniene, pentru lexicologia stilistică în general G.I. Tohăneanu dovedind o adevărată voluptate şi întreaga măsură a talentului său.

Un capitol ce urmează examinării stilistice din ciclul *Povestiri de război* se numeşte *Cuvinte ale vechimii* şi are rostul de a argumenta asupra modului în care limba artistică din cărţi ce evocă întâmplări şi chipuri ale vechimii, din basme şi poveşti, din vremuri apuse ori din opere ce redau îndeletniciri străvechi ori impresia marilor depărtări în spaţiu şi în timp „este supusă şi mlădiată potrivit necesităţilor obiective şi intenţiilor «subiective» ale «evocării»" (AES, 38-39).

BDD-A23945 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:25 UTC)

Există, evident, în romanele istorice propriu-zise întâi de toate o seamă de „arhaisme absolute" care nu îşi au corespondente sinonimice în româna modernă pentru motivul că realităţile denumite au dispărut. Aşa este, de exemplu, terminologia dregătorilor curţii domneşti, a portului domnesc şi boieresc ce redă fastul bizantin, a ceremonialului de curte şi vieţii militare şi administrative care este inevitabilă „atunci când se evocă oameni, întâmplări şi aspecte caracteristice veacurilor trecute" (AES, 39).

Există pe de altă parte, „sinonime arhaice", deloc numeroase însă, observă stilisticianul, pentru situarea în timp a naraţiunii. O remarcă se impunea, ţinea să sublinieze el, şi anume că „dintre «arhaismele lexicale», Sadoveanu le alege, de preferinţă, pe acelea care s-au păstrat în graiuri sau în limba populară ori pe acelea al căror sens se desluşeşte în context" (AES, 40).

Dintre numeroasele cuvinte ale vechimii cu ajutorul cărora Sadoveanu reconstituie atmosfera de epocă G.I. Tohăneanu alegea spre analiză pe *lamură, libov, maşcat, naramză* şi *strămurare*. Odată stabilite, astfel de cuvinte erau străbătute în multiple direcţii. O comentatoare a volumului, Mihaela Mancaş, observa în legătură cu acest aspect: „principalul interes al unora dintre studiile menţionate stă, desigur, în comentariul de natură lexicală, în cea mai largă accepţie a termenului. Analiza comparativă a sensurilor, etimologia cuvântului, includerea sa în contexte specifice şi inedite, paralelismul cu celelalte limbi romanice sau cu situaţia din limba veche sunt procedee de analiză care se completează reciproc, încheind în cele din urmă o viziune personală a autorului asupra operei analizate"[2].

Un alt comentator, Const. Ciopraga, releva pentru altitudinea şi elevaţia interpretării analiza cuvântului *lamură* care, „găsit la Coresi şi Budai-Deleanu, la Eminescu şi Creangă, la George Murnu, la Sadoveanu în *Fraţii Jderi*, în *Creanga de aur* şi alte opere, este studiat etimologic şi urmărit semantic în contexte revelatoare"[3].

---

[2] Mihaela Mancaş, *G.I. Tohăneanu.* ***Arta evocării la Sadoveanu****,* în „Limbă şi literatură", 1980, nr. 1, p. 143.

[3] Const. Ciopraga. *Arta evocării la Sadoveanu*, în „Convorbiri literare", 1980, nr. 12, p. 1.

BDD-A23945 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:25 UTC)

Plecând de la realitatea textului, străbătând cuvântul în atâtea direcţii, G.I. Tohăneanu caută reflexele stilistice şi expresive ale cuvântului comentat, privit nu o dată în contextele sale. „Comparaţia cu *lamura* – argumentează stilisticianul -, întăreşte, la Sadoveanu, ideea de «candoare», de «puritate» devenind un fel de indice stilistic al gradului superlativ, pe lângă adjective cum sunt *curat*, *limpede* etc." (AES, 46). Auscultarea expresivităţii unor secvenţe nu ocoleşte nici resursele versificaţiei. Scriind, de pildă despre cuvântul *maşcat*, G.I. Tohăneanu găseşte că „secvenţa *şi scrise cu slove maşcate*, adică tocmai aceea în care se răsfaţă imaginea, este ritmată, alcătuind o tripodie amfibrahică:

v_/vv_/vv_/v" (AES, 59).

O plăcere nedisimulată dovedeşte aici ca şi în alte capitole G.I. Tohăneanu în căutarea circulaţiei cuvântului analizat la diferiţi scriitori prin care stabileşte printr-un comparatism intern lărgit punţi fireşti între Sadoveanu şi precursori ori urmaşi. Se vedea aici ca şi în alte studii ale profesorului cunoaşterea în adâncime a istoriei vocabularului pe toată întinderea sa.

Cu următoarele cinci secţiuni G. I. Tohăneanu intra în studiul unui aspect important al vocabularului sadovenian, şi anume sinonimia. Era avută mai întâi în vedere sinonimia parţială, deci arhaismele semantice sadoveniene, prin care autorul înţelegea actualizarea sensurilor vechi pierdute în timp ale unor cuvinte rămase în circulaţie. Este cazul cuvântului *limbă* care a avut două sensuri foarte vechi, şi anume popor, neam şi prizonier folosit ca informator, spion, sensuri ce revin în evocările istorice sadoveniene. Este un procedeu predilect al scriitorului, observabil şi în cazul altor cuvinte precum *mişel, judeţ, mănunchi, viclean*, analizate cu fineţea cunoscută pentru astfel de situaţii. Se impunea însă observaţia esenţială că „Arhaizarea cu orice preţ – izvorâtă, la alţii, din intenţia, nemărturisită, de a-şi etala «erudiţia», mai ales pseudo-erudiţia lingvistică – îi repugnă lui Sadoveanu. Arhaismele propriu-zise sunt întrebuinţate cu măsură, iar selecţia lor este riguroasă şi bine întemeiată (…). De aceea «situarea în epocă» - necesară şi firească în orice operă literară inspirată din întâmplări ale trecutului – se realizează la Sadoveanu, de câte ori este posibil, mai ales cu mijloace

BDD-A23945 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:25 UTC)

adecvate la obiect, ale limbii moderne. Unul din aceste procedee îl constituie solicitarea arhaismelor semantice, adică stârnirea la viață a unor sensuri vechi, pe care cuvintele polisemantice de mare circulație încă, le-au pierdut, prin veacuri, din încărcătura lor semantică inițială" (AES, 75).

Un comentariu relevant privind stilistica sinonimelor sadoveniene ne oferă G.I. Tohăneanu în capitolul *Alternanța sinonimelor*. Autorul *Fraților Jderi* nu recurgea la procedeul alternării sinonimelor din rațiuni calofile, ci din motivele ce decurg din chiar funcțiile acestora: evitarea repetiției, care este cea mai importantă la Sadoveanu, insistență asupra unei idei, repetată astfel cu mijloace lexicale sau frazeologice diferite şi, în fine, valoare eufemistică prin care aspecte considerate dezagreabile ale realității din cauza convenienței sociale sunt înfățișate discret, învăluit, căci scriitorul e cunoscut prin evitarea trivialității lingvistice. Ni se oferă nenumărate situații prin analize pe text de ilustrare a amintitelor funcții prin care Sadoveanu realizează procedeul amintit care constituie la el „una dintre cele mai remarcabile izbânzi ale artei cuvântului, încununând râvna scriitorului către primenirea şi înfrăgezirea expresiei" (A.E.S., 103).

Alt mijloc al echivalenței corespunzând sinonimiei lexicale este ceea ce G.I. Tohăneanu numeşte *Sinonimia frazeologică* prin care înțelege „coincidența semantică dintre o sintagmă şi un cuvânt" (p.104), reprezentată „în special prin locuțiuni, mai cu seamă verbale, dar şi prin alte îmbinări perifrastice" (AES, 104). Studiul sinonimiei frazeologice era o valorificare a unei importante idei expuse în capitolul *Sinonimia dincolo de cuvânt* din volumul *Dincolo de cuvânt* publicat în 1976: „(…) sinonimia – spunea aici încă de la început autorul -, nu caracterizează numai vocabularul, ci se întâlneşte în toate compartimentele limbii. O analiză atentă a faptelor învederează că fonetica, lexicul, morfologia, sintaxa dispun de posibilități multiple de exprimare a aceleiaşi idei, a aceluiaşi conținut logic, a aceluiaşi raport gramatical, altfel spus, de sinonime" (DC, p.11). Este unul din mijloacele agreate în realizarea evocării, argumenta stilisticianul, folosit mai ales în romanele şi povestirile istorice, conferind „frazei sadoveniene acea aură uşor vetustă, acel

BDD-A23945 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:25 UTC)

ritm domol, uneori tărăgănat, atât de potrivite cu atmosfera îndepărtatelor vremi, chemate, artistic, la o nouă viață" (AES, 104). Locuțiunile sinonimice sadoveniene, în număr foarte mare, ar avea câteva virtuți ce nu pot fi ignorate: evitare a trivialității şi urâtului prin sinonime perifrastice, impregnarea de poezie prin tendința de concretizare a abstractelor în crearea de imagini, eludarea noțiunilor brutale despre moarte şi omor ca şi a verbelor prea deranjante de tip dicendi[4].

Sinonimie ar exista şi la nivel fonetic, căci „La nivelul *sunetelor*, bunăoară, fonetismele neliterare (populare, regionale, arhaice) creează, prin simplă raportare la formele literare corespunzătoare, cupluri de sinonime. În această situație se află *sară* față de *seară*, *plăcè* față de *plăcea, rumpe* față de *rupe* etc., etc." (AES, 129).

Câteva observații cu privire la sinonimia fonetică a lui Sadoveanu sunt semnificative pentru arta literară a scriitorului. Prima constatare e aceea că fonetismele strict dialectale şi strict arhaice sunt foarte rare. Cele acceptate sunt folosite numai sau aproape numai în stratul dialogat al operei, ca mijloace de „autocaracterizare" şi „autosituare" a personajelor, fiind rarisime în stratul narativ al operei. A doua constatare importantă este aceea că pentru situarea istorică şi geografică a personajelor scriitorul moldovean recurge la acele trăsături fonetice neliterare care nu sunt specifice doar subdialectului moldovenesc, ci se regăsesc şi în afara Moldovei, mai ales în unele părți din Ardeal.

Evidente pentru acuitatea autorului de a identifica valori expresive ale sinonimiei, de a simți pulsațiile ascunse ale textului şi a legitima sinonimia „dincolo de cuvânt" sunt analizele din capitolul despre sinonimia morfologică. Un exemplu tipic de acest gen de sinonimie la care se opreşte autorul este timpul viitor redat la persoana I singular prin forme precum: *voi citi, oi citi, am să citesc, o să citesc*. „Ideea de viitor – observă stilisticianul -, este prezentă în toate, dar nuanța stilistică însoțitoare este, de fiecare dată, alta" (AES, 248). Există şi forme inverse numai pentru viitorul literar, care

[4] Cf. şi Mihaela Mancaş, *stud. cit*., p. 108

BDD-A23945 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:25 UTC)

însă „În comparație cu celelalte (…) comportă, de obicei, un ton mai solemn, o rostire mai gravă”(AES, 172).

Studiul sinonimiei morfologice era ilustrat prin analizele privind viitorul popular, răsturnarea formelor verbale şi mai mult ca perfectul arhaic.

În ceea ce priveşte formele populare ale viitorului de tipul *oi citi, oi merge*, identificate mai mult în dialog, ele s-ar explica prin mulțimea eroilor țărani şi mai ales prin virtuțile evocatoare ale acestui timp verbal, care, în plus, are şi o discretă nuanță modală prezumtivă. Formele literare, pe care prozatorul le-ar folosi în alternanță cu cele populare, sunt o expresie a reverenței, a politeței şi certitudinii.

Formele verbale compuse cu auxiliarele morfologice inversate, folosite de cele mai multe ori la începutul unor propoziții interogative, nu apar la Sadoveanu din motive de ritm, ci estetice, căci „Lumea lui Nicoară – reînviată cu mijloacele artei cuvântului – trebuie să poarte, cu discreție, insignele lingvistice ale vechimii” (AES, 184).

Mai mult ca perfectul arhaic de tip analitic (*au fost făcut, au fost luat*), întâlnit mai cu seamă în romanele istorice, „ca procedeu predilect de «evocare», de stârnire la viață, cu ajutorul artei a unor vremuri de mult apuse” (AES, 188), îşi face apariția aproape în exclusivitate în stratul dialogat, ca mijloc de autocaracterizare a personajului.

Examinând arhaismele din punctul de vedere al evoluției operei sadoveniene, stilisticianul constată la finele acestui capitol că în intervalul 1935-1952 prozatorul trece la o adevărată „scuturare a podoabelor”, fapt valabil şi pentru mai mult ca perfectul arhaic de tip analitic. Explicația s-ar afla în aceea că Sadoveanu ar dori să se adreseze contemporanilor săi cu mijloacele limbii moderne, bogată în resurse evocatoare.

Diferit întrucâtva este capitolul „*Îndeletnicirea cu bucatele şi paharele”*, căruia i se subsumează secțiunile „*Aiul” din „chebab*” şi *Borşul de peşte*. *Crapul şi icrele*. *Potrocul* unde se întreprind analize stilistice de mare rafinament la pagini culinare sadoveniene. G.I. Tohăneanu parcurge literatura culinară a altor scriitori înaintaşi sau

BDD-A23945 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:25 UTC)

contemporani ai lui Sadoveanu, deloc săracă la moldoveni, nu fără a omite prețuirea bucătăriei turceşti, cu atâtea reflexe în cea românească, inclusiv în terminologie. Sadoveanu apare ca un scriitor trăind sub îndemnul horațian „carpe diem" la care „Întocmai ca focul, care bucură de veacuri pe drumeț, mâncarea şi băutura sunt, pentru rapsodul Moldovei, acte ritualice, iar săvârşirea lor este eliberată din strâmtorile fiziologicului (…). Foamea şi setea sunt numai ale trupului? Nu. El constituie o bucurie a clipei care poate fi convertită întru frumusețe. Pe lângă marile şi durabilele satisfacții ale vieții – pare a spune Sadoveanu – nu disprețui dulceața bucuriilor mărunte, care te îmbie la tot pasul" (AES, 210).

Stilisticianul observă caracterul ritualic al mâncatului şi băutului, ca şi descrierea ceremonialului pregătirii mâncării, Sadoveanu dovedind în toate acestea o tehnică literară bine studiată. Se vede clar prețuirea terminologiei culinare, plăcerea cuvintelor de acest fel: „De data aceasta, - spune autorul în secțiunea *Borşul de peşte. Crapul şi icrele. Potrocul* -, cu o voluptate nedisimulată, Sadoveanu cutreieră hățişurile terminologiei pescăreşti, tăifăsuind pe un ton scăzut cu cititorul, mustrându-l parcă, pentru nepriceperea lui, dar salvându-l de la ignoranță şi punându-i la îndemână, ca un «inițiat» ce se află, toate lămuririle «tehnice» de rigoare. Se vede cât de acolo că scriitorul petrece în marginea cuvintelor, însoțindu-le cu alintări şi răsfățuri, ca pe nişte ființe cu prietenos-capricioase chipuri" (AES, 207).

Un loc aparte îl ocupă în arhitectura cărții ultimul capitol, „*Locuri" eminesciene la Sadoveanu*, unde, printr-un comparatism stilistic, sunt detectate numeroase reminiscențe eminesciene: imagini, forme identice, îmbinări şi construcții foarte asemănătoare. „Locurile" eminesciene sunt explicate prin afinitatea spirituală şi afectivă a prozatorului cu poetul nostru național, prin comunitatea mediului geografic şi lingvistic, prin viziunea comună asupra istoriei şi naturii, în sfârşit, prin cunoaşterea textelor vechi şi a graiurilor populare.

Aşa cum s-a desprins din menționarea capitolelor şi secțiunilor cărții, nu e vorba de o monografie stilistică despre Sadoveanu în sensul cunoscut al termenului. Aflăm totuşi o seamă de aspecte

BDD-A23945 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:25 UTC)

definitorii pentru expresivitatea operei sadoveniene. Autorul cărții mergea pe linia durabilă trasată de Vianu dovedind o mefiență față de metodele agresiv moderne de atunci, cu o terminologie rebarbativă uneori. G.I. Tohăneanu aducea un mod inefabil de cercetare, un timbru personal în comunicarea observațiilor. Cartea era scrisă cu o intensă implicare interioară, cu iubire sui-generis față de cuvânt, vădind o lectură vie, activă. Prin aceasta, asemenea unui personaj sadovenian din *Împărăția apelor*, profesorul G.I. Tohăneanu îşi „cântă… filologia ca paserea viersul".

Abrevieri

D.C. = G.I. Tohăneanu, *Dincolo de cuvânt. Studii de stilistică şi versificație*, Bucureşti, Editura Ştiințifică şi Enciclopedică, 1976.
AES = G.I. Tohăneanu, *Arta evocării la Sadoveanu*, Timişoara, Editura Facla, 1979.

Bibliografie

Ciopraga, Const., *Arta evocării la Sadoveanu*, în „Convorbiri literare", 1980, nr.12, p.1.
Mancaş, Mihaela, *G.I. Tohăneanu*, ***Arta evocării la Sadoveanu***, în „Limbă şi literatură", 1981, nr. 1, p. 143-144
Simuț, Ion, *Vămile posterității. Secvențe de istorie literară*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2012.
Vlăduț, Dumitru, *G.I. Tohăneanu,* ***Arta evocării la Sadoveanu***, în „Cercetări de lingvistică", 1980, nr. 2, p. 247-248.

G. I. TOHĂNEANU, COMMENTATOR OF MIHAIL SADOVEANU'S WORK
(Abstract)

Keywords: *research, stylistic perspective, Sadoveanu, predilection, lexicology, archaisms, synonyms, Eminescu's places, culinary arts*

The author of the study examines the contributions of G. I. Tohăneanu in the research of Mihail Sadoveanu's works, mainly those in the book *Arta evocării la Sadoveanu (The art of evoking in Sadoveanu)*, published in 1979 at Facla publisher in Timisoara. G. I. Tohăneanu's concerns for the stylistics of Sadoveanu are early, dating back to the first collaborations with the writers' magazine (1957), "Scrisul

BDD-A23945 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:25 UTC)

bănățean", immediately after his establishment in this city. Sadoveanu was one of the constant writers of his research. The study is mainly an analysis of high lexical stylistic refinement, the author having a particular penchant for this field. This is especially noticeable in the second chapter where some typical archaisms of Sadoveanu are analysed, as well as in the third chapter where stylistic synonyms are highlighted. The expanding of the synonymy concept to several levels (phonetic, morphological, syntactic) is also emphasizes. The stylistic analyses regarding the culinary pages of Sadoveanu focusing on a particular lexicon, as well as those regarding Eminescu's places in Sadoveanu, complement G. I. Tohăneanu's book, which is one of the few resistant contributions regarding the stylistics of the author of *Frații Jderi.* The author of the study emphasizes the personal stylistic research method of G. I. Tohăneanu.

BDD-A23945 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:25 UTC)